

Refugi de la Guerra civil de la plaça Espanyola

L'Hospitalet de Llobregat

Ubicació

Comarca: Barcelonès
Lloc/Adreça: Plaça Espanyola, 3
Alçada: 48

Coordenades:

Latitud: 41.37086
Longitud: 2.12163
UTM Est (X): 426543
UTM Nord (Y): 4580300

Classificació

Número de fitxa: 08101 - 277
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Contemporani
Segle: XX
Any: 1937
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: Túnel enrunat
Protecció: Inexistent
Accés: Sense accés
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Pública
Titular: Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat (Pl. de l'Ajuntament 10-22)
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dl., 20/11/2017 - 01:00

Descripció

Refugi soterrat de la Guerra Civil a l'escola Sant Jaume. Segons Lluís Esteve, mestre de l'escola l'any 1996, durant unes obres d'ampliació del gimnàs i el teatre, es produeix un esvoranc que deixa al descobert unes escales que condueixen a un túnel enrunat, en direcció a la plaça Espanyola. S'hi troben algunes bales de fusell i peces que semblen tacs de bombes de mà.

Tècnics municipals de l'Ajuntament de l'Hospitalet fan una inspecció ocular del lloc; però es descarten actuacions.

Observacions:

Assenyalat amb el número 20 al plànol de 1940.

Possiblement boca de mina i provable comunicació amb el carrer de Viena, actual carrer de Santiago Apòstol, 38-40.

Història

Per la documentació conservada a l'arxiu es coneix de l'existència d'una quarantena de refugis antiaeris a L'Hospitalet. Però la informació disponible no és prou explícita i presenta algunes llacunes. Sobretot en l'apartat de la seva identificació i localització. Per exemple, alguns refugis presenten dues adreces, conseqüència de tenir més d'un accés. Una entrada i una sortida, si més no, d'emergència per raons de seguretat.

Els refugis de L'Hospitalet van ser numerats, seguint el model utilitzat a Barcelona. Aquesta numeració la va assignar, presumiblement, la Junta de Defensa Passiva Local. Cal tenir present però que aquests refugis van tenir una nova numeració, sense relació amb l'anterior, segons consta al plànol de l'any 1940 realitzat per les noves autoritats sorgides del règim colpista. A més a més, el fet de tenir dues adreces pot fer que la documentació reculli dos noms diferents pel mateix refugi, sense especificar-ho i, augmentant, per tant, la confusió.

El dit plànol de la ciutat escala 1:5000 de l'any 1940, assenyalava i enumerava 48 punts, majoritàriament en cruïlles de carrers. Aquest document incorpora els refugis construïts durant la Guerra civil espanyola i la projecció de nous. El document sembla tenir la naturalesa d'esborrany o document de treball, atès que únicament assenyalava i enumerava punts sense precisió sobre un plànol de la ciutat imprès, que es feia servir com a suport o plantilla.

Bibliografia

CASTELLANO BUENO, Agustín (2017). Fitxes de refugis de la Guerra civil a l'Hospitalet. Inèdit.

